

"De crisis" in Nieuw Europa (Juli-Augustus 1965)

Source: Nieuwe Europa. Maandblad van de Europese Beweging in Nederland. Juli/Augustus 1965, n° 7/8. Den Haag.

Copyright: (c) Europese Beweging in Nederland

URL: [http://www.cvce.eu/obj/"de_crisis"_in_nieuw_europa_juli_augustus_1965-nl-b62ae74c-76fb-47ba-8580-09b1de75e364.html](http://www.cvce.eu/obj/)

Publication date: 18/09/2012

De Crisis

DE crisis begon reeds in januari 1963. Sinds het Franse veto tegen de Britse toetreding – geen verdragsschennis, wel een aanval op een van de grondslagen van de Gemeenschap: de openheid – werden de ‘package deals’, de ‘synchronisaties’, de koppelingen het geijkte middel om ondanks het geschokte vertrouwen verder te komen. Begin 1965 was het opnieuw zover, dat het landbouwbeleid als motor moest fungeren om op een aantal gebieden een stap vooruit te doen. Nationale parlementen in Bonn en Den Haag, het Europese Parlement in Straatsburg eisten voor de landbouwmillioenen een minimum aan democratische controle. De Europese Commissie, gebruik makend van de haar door het verdrag toegekende bevoegdheden en voortbouwend op vorige besluiten, stelde een politieke daad, door de consequenties te trekken van de technische besluiten, die aan de orde kwamen: de Commissie stelde voor: een versneld invoeren van de gemeenschappelijke landbouwmarkt na een overgangsregeling voor de komende twee jaar, het tot eigen inkomsten van de Gemeenschap maken van zowel landbouwheffingen als douanerechten aan de buitengrens, en gekoppeld met die eigen inkomsten een bescheiden mate van grotere bevoegdheden voor het Europese Parlement. Dit driedelige voorstel lag tijdig voor de overeengekomen datum van één april op de tafel van de Ministerraad.

FRANKRIJK, in de voorzittersstoel van de Europese Ministerraad, maakte met dit uitgebreide geheel van vaak ingewikkelde regelingen niet al te veel haast. Een nieuwe ‘marathon’ kwam in zicht. De eerste discussies brachten in algemene termen vervatte steun voor de commissievoorstellen uit Duitsland, Italië en Nederland, aarzelend ook uit België en Luxemburg, en tegenstand – behalve voor de overgangsregeling voor de landbouw — van Frankrijk. Bij een nader gesprek bleek echter ook bij de vijf anderen weinig animo voor de voorgestelde versnelling van het landbouwbeleid en nog minder voor de inning van alle landbouwheffingen en douanerechten door de Gemeenschap te bestaan. Frankrijk liet het alleen over de regeling van de landbouwpolitiek in de overgangsperiode tot een werkelijk debat komen, en toen men het over deze ingewikkelde miljoenenzaak in de vroege ochtend van de eerste juli nog niet eens was, vertrok de Franse delegatie uit Brussel en riep Parijs zijn ambassadeur bij de Gemeenschap terug. De klok mocht niet, als vorige malen, enkele dagen of weken stil worden gezet. Er mocht geen positief resultaat komen. De door de Raad voor zijn eigen werk gestelde termijn was overschreden. Frankrijk zou er de consequenties wel uit trekken, verdrag of geen verdrag. En de boycot begon, aan de vooravond van de vakanties.

ER kwam geen paniek. Italië nam, als tevoren bepaald, per 1 juli het (roulerend) voorzitterschap over, en de Ministerraden van de Gemeenschappen hielden ondanks de Franse afwezigheid hun vastgestelde vergaderingen. Er werden door de vijf vertegenwoordigde landen geen onnodige brokken gemaakt, de besluiten werden aan alle zes regeringen na de vergadering ter goedkeuring voorgelegd. Ook uit Parijs, dat zich intussen wel in enkele minder belangrijke vergaderingen, waar lopende zaken werden afgehandeld, liet vertegenwoordigen, kwamen inmiddels enkele handtekeningen binnen.

TE Commissie vervulde opnieuw haar verdragstaak, en diende aanvullende voorstellen in. Het doel was duidelijk: te laten zien, dat het aan haar niet zou liggen, wanneer men een oplossing voor de zakelijke vraagstukken wilde vinden. Ook dreigde van bepaalde zijde een teveel aan ijver om tot die oplossing te komen, buiten het Gemeenschapskader om; met name minister Spaak moest worden afgeremd.

DE voorstellen van de Commissie vormen een stap terug. Ten dele was dit onvermijdelijk: nergens was voldoende steun te vinden geweest voor de versnelling van het landbouwbeleid en de verkorting van de overgangsperiode tot medio 1967. Terugvallen op de verdragsdatum van 1 januari 1970 was het enige mogelijke. Het loslaten van de eigen inkomsten als uitgangspunt was begrijpelijk. De Ministerraad als geheel voelde weinig voor het afstaan van een belangrijk stuk van de nationale budgets aan de Gemeenschap, zolang niet duidelijk was, wat deze ermee zou gaan doen.

Hier wreekte zich het ontbreken van een duidelijke visie in het Commissievoorstel. Had men de suggestie van de Franse oud-president van de Hoge Autoriteit, René Mayer, gevolgd, dan had men de instelling van een Europees fonds voor wetenschappelijk onderzoek en industriële en regionale ontwikkeling voorgesteld als bestemming voor de miljoenen, die niet voor de landbouwpolitiek zelf en voor het laten draaien van de Gemeenschap nodig waren. Nu was de critiek te gemakkelijk: waarom geld innen, dat men toch niet nodig

had. Te verklaren is hier dus de ommezwaai van de Commissie wel, die nu van de kosten van de gemeenschapsregelingen uitgaat, en alleen daarvoor eigen inkomsten wil invoeren; toch blijven wij deze stap terug betreuren.

DIT geldt nog meer voor de derde consequentie van de nieuwe commissievoorstellen: de koppeling van de oorspronkelijke drie delen – landbouw in overgangstijd en daarna, eigen inkomsten, en grotere parlementaire bevoegdheden — dreigt nu danig in de knel te komen, ook al is formeel aan het voorstel over de parlementaire bevoegdheden nog niets veranderd.

NA de vakantie dus verder. De crisis duurt voort, met veel meer in het geding dan landbouwheffingen en termijnen. Wat er nu nog terecht kan komen van de grote stap vooruit, die aanvaarding van het Commissievoorstel had betekend? Veel zal afhangen van het samenspel tussen de partnerlanden van Frankrijk, en sinds januari 1963 heeft er nogal wat aan dit samenspel ontbroken. Een doeltreffende Nederlandse politiek dient dan ook allereerst op dit samengaan gericht te zijn, uiteraard zonder de mogelijkheid uit het oog te verliezen, dat men wellicht uiteindelijk toch zelf principieel de eigen houding zal moeten bepalen.

UIT Parijs komen berichten, dat gevaren voor de Gemeenschap dreigen, die verder reiken dan de landbouwvraagstukken en een bescheiden stukje democratisering. Frankrijk zou de rol van de Commissie willen inperken, de meerderheidsbeslissingen vanaf 1 januari 1966 niet willen aanvaarden, Hallstein en Mansholt niet willen herbenoemen in de gefuseerde Commissie. Dit alles kan een stuk zenuwoorlog zijn om op het bescheidener vlak van wat tot nu toe op het spel stond meer te kunnen vragen. Het kan ook bittere ernst zijn, en dan is geen toegeven mogelijk. Dan zou het einde van de Gemeenschap van de Zes in zicht zijn, met alle onvoorstelbare gevolgen van dien. Onvoorstelbaar, maar vandaag niet meer weg te cijferen uit de berekeningen van departementen en politici. Kunnen de Vijf zonder Frankrijk als Gemeenschap voortbestaan, en hoe? Van de huidige Britse regering is helaas niet op korte termijn een ander alternatief te verwachten.

NA de vakantie verder. Zonder paniek, met een zorgvuldig aftasten van alle mogelijkheden om de breuk van de eerste juni te helen zonder de toekomst te verspelen. En met een volstrekte afwijzing van alles, wat het terugkomen zou betekenen op de handtekening onder de Verdragen van Rome en Parijs. Dat zou van de Europese crisis een Europese ramp maken.